

Asia: VN/29848/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (nikotiinipussit)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne sallittuja makuja koskevaan sääntelyyn

Varha kiittää mahdollisuudesta antaa lisälausunto savuttomien tupakkatuotteiden makuvaihtoehtojen osalta.

Varha toteaa, että erilaisten makuaineiden salliminen savuttomissa tupakkatuotteissa on ristiriidassa tupakkalain tavoitteiden kanssa, joita ovat pyrkimys savuttomaan ja nikotiinittomaan Suomeen vuoteen 2030 mennessä. Varha pitää tulevan tupakkalain yhtenä tärkeimpänä ja kirjaimellisesti elintärkeänä tavoitteena vähentää sekä tupakka- että nikotiiniriippuvuutta Suomessa.

Aiempaan Varhan lausuntoon viitaten toteamme, että nikotiini on itsenäinen myrkkyyaine, joka aiheuttaa itsenäisesti sekä syöpäsairauksia, sydän- ja verenkiertosairauksia. [1,2] Lisäksi nikotiinin käyttö on yhdistetty alaikäisillä ja nuorilla aikuisilla suurempaan nikotiiniriippuvuuteen, psyykkisiin ja fyysisiin haittavaikutuksiin, käytöshäiriöihin sekä merkittäviin sikiöhaittoihin. [3] Nikotiinin haitat ovat samat huolimatta annostelumuodosta tai annostelureitistä, eikä savuttomia nikotiinituotteita voida täten markkinoida turvallisina tai terveellisinä tuotteina tai vaihtoehtoina millekään käyttäjäryhmälle.

Savuttomien tupakkatuotteiden (nikotiinipussit, sähkösavukkeet) makuaineiden on todettu altistavan lapsia, nuoria sekä nuoria aikuisia nikotiinituotteiden kokeiluihin ja käyttöön. [4] Laajan kansainvälisen tutkimuksen perusteella nuoret suosivat maustettuja nikotiinituotteita. [5] Makuaineiden lisääminen savukkeisiin, sähkötupakan nesteisiin sekä nikotiinipusseihin lisää lasten nikotiinikokeilujen aloituksia, edistää nikotiinituotteiden käyttöä ja vähentää nikotiinituotteiden lopettamista. [6]

Lisäksi alaikäisillä lapsilla nikotiiniriippuvuus kehittyy pienemmillä annoksilla ja nopeammin kuin aikuisilla. [7] Erityisesti lapset aloittavat käytön makutuotteilla ja savuttomilla nikotiinituotteilla ja nikotiiniriippuvuuden kehittymisen myötä siirtyvät käyttämään myös perinteisiä tupakkatuotteita. [8,9] Lasten ja alaikäisten on todettu olevan aikuisia alttiimpia nikotiinituotteiden markkinoinnille ja mainonnalle, minkä on todettu edelleen madaltavan lasten nikotiinituotteiden aloittamiskynnystä. [10]

Erityisesti Varha huomauttaa, että nuoret käyttävät runsaasti myös mentolin, mintun ja jäänmakuisia tuotteita ja niitä ostetaan nuorten keskuudessa jopa ensisijaistuotteina. [5] Näitä mentolin ja mintun makuja käytetään peittämään tupakan karvasta makua ja siten helpottamaan nikotiinituotteiden käyttöä ja aloitusta. Esimerkiksi mentolin on todettu olevan erityisesti nuorten suosima makuvaihtoehto ja aikaisemmin perinteinen tupakointi usein aloitettiin mentolin makuisilla tuotteilla. [11] Mentoli kiellettiin poliittisella päätöksellä savukkeista Suomessa vuonna 2020, koska mentoli lisää tupakoinnin ja nikotiinin terveyshaittoja. [11]

On huomattava, että suuri osa nikotiinituotteiden aloittajista aloittaa käytön nimenomaan lapsena, alaikäisenä ja nuorena aikuisena, kun taas yli 21-vuotiaana nikotiinivalmisteiden aloittaminen on harvinaista. [12,13] Nikotiinipussien osalta yhden pussin sisältämä korkea nikotiinipitoisuus helpottaa nikotiiniriippuvuuden kehittymistä etenkin lapsilla ja nuorilla. Nikotiinipitoisuus voi olla vaarallisen korkea ja vaihteleva, eikä pitoisuus aina vastaa pakkauksessa ilmoitettua pitoisuutta. Nikotiinipusseja voi käyttää myös sisätiloissa ja savuttomissa tiloissa päivän mittaan jopa suurempia määriä kuin tavallista tupakkaa ja niiden käyttö voi tapahtua muiden huomamatta. Näillä mekanismeilla nikotiinin vuorokausimäärät kasvavat, jolloin nuorten ja aikuisten nikotiiniriippuvuus vaikeutuu. Jopa 73 % nikotiinipusseja kokeilleista jatkaa tuotteiden käyttöä pitkäaikaisesti. [8]

Yhteenvedona Varha haluaa painottaa, että uudessa tupakkalaissa mitään muuta makua tai makuaineita, paitsi tupakan maku, ei tule sallia. Makurajoitusten tulee koskea sekä nikotiinipusseja että sähkösavukkeiden täyttönesteitä. Varha esittää syvän huolestuneisuuden siitä, että mikäli korkea 16,6 mg/g nikotiiniraja ja erilaiset makuvaihtoehdot sallittaisiin, edistäisi lakiehdotus tuolloin merkittävästi tuotteiden käyttöä sekä nikotiiniriippuvuuden kehittymistä Suomessa. Varha toistaa nikotiinihaittoihin perustuvan näkemyksensä sallia korkeintaan 5mg/annospussi yläraja sekä 20 pussia/pakkaus yläraja myyntiin tuleville nikotiinipusseille.

Varhan näkemyksen mukaan lasten, nuorten ja nuorten aikuisten nikotiiniriippuvuutta tulee tulevassa tupakkalaissa ehkäistä, eikä tuotteiden käytön aloittamista tule helpottaa makuvaihtoehdoilla tai lapsiin vetoavalla markkinoinnilla tai tuotepakkauksilla. Sen sijaan lapsia ja nuoria tulee suojella siten, että he eivät altistu tuotteiden markkinoinnille.

Ehkäisemällä uusia lasten ja nuorten nikotiiniriippuvuuksia, yhteiskunta tulee tulevaisuudessa vähentämään nikotiinin aiheuttamia sairauksia ja kuolemaa sekä niistä aiheutuvia kustannuksia merkittävästi.

Muut mahdolliset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta

Muualla maailmassa on tehty terveystieteillä päätöksillä rajoituksia savuttomien nikotiinituotteiden saatavuuteen ja myyntiin. Esimerkiksi Australiassa, Belgiassa ja Alankomaissa nikotiinipussien myynti on kielletty terveyshaittojen vuoksi kokonaan.

Savuton Suomi 2030 sekä Nikotiiniton Suomi ovat Varhan sekä koko Suomen tärkeä kansanterveydellinen pitkäaikaistavoite.

Varhan näkemyksen mukaan uuden lainsäädännön tulisi kattaa kaikki nikotiini-molekyylin johdokset eli nikotiinia muuntelemalla aikaansaadut kemialliset aineet. Tupakkakasvista peräisin olevan nikotiinin lisäksi säätelyn piiriin tulisi ottaa ”synteettinen nikotiini”, ”tupakka-vapaa nikotiini”, ”nikotiinin suolat” ja kaikki nikotiinimolekyylistä johdetut tuotteet. Näiden johdannaisten jättäminen säätelyn ulkopuolelle todennäköisesti johtaisi lain kiertämiseen uusilla molekyyleillä ja tuotteilla ja loisi samanlaisen ongelman muuntohuumeita vastaavasti. Nikotiinisulolan käyttäminen tuotteissa mahdollistaa suuremmat nikotiinivahvuudet ja vaikeamman riippuvuuden. [14]

Muiden lakipykälien osalta Varsinais-Suomen hyvinvointialue viittaa 15.11.2023 antamaansa lausuntoon liittyen Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntöön hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta VN/11255/2023.

Viitteet:

1. Grando SA. Connections of nicotine to cancer. Nat Rev Cancer 2014;14:419–29.
2. Centner AM, Bhide PG, Salazar G. Nicotine in Senescence and Atherosclerosis. Cells 2020;9, DOI: 10.3390/CELLS9041035.
3. Ren M, Lotfipour S. Nicotine Gateway Effects on Adolescent Substance Use. Western Journal of Emergency Medicine 2019;20:696.
4. Patten T, De Biasi M. History repeats itself: Role of characterizing flavors on nicotine use and abuse. Neuropharmacology 2020;177, DOI: 10.1016/J.NEUROPHARM.2020.108162.
5. Results from the Annual National Youth Tobacco Survey | FDA.
6. Meernik C, Baker HM, Kowitt SD et al. Impact of non-menthol flavours in e-cigarettes on perceptions and use: an updated systematic review. BMJ Open 2019;9:e031598.
7. Walker JF, Loprinzi PD. Longitudinal examination of predictors of smoking cessation in a national sample of U.S. adolescent and young adult smokers. Nicotine Tob Res 2014;16:820–7.
8. Patel M, Kierstead EC, Kreslake J et al. Patterns of oral nicotine pouch use among U.S. adolescents and young adults. Prev Med Rep 2023;34:102239.

9. Harlow AF, Vogel EA, Tackett AP et al. Adolescent Use of Flavored Non-Tobacco Oral Nicotine Products. *Pediatrics* 2022;150, DOI: 10.1542/PEDS.2022-056586.
10. Gaiha SM, Lin C, Lempert LK et al. Use, marketing, and appeal of oral nicotine products among adolescents, young adults, and adults. *Addictive Behaviors* 2023;140:107632.
11. Villanti AC, Collins LK, Niaura RS et al. Menthol cigarettes and the public health standard: a systematic review. *BMC Public Health* 2017;17:983.
12. Choi SH, Stommel M. Impact of Age at Smoking Initiation on Smoking-Related Morbidity and All-Cause Mortality. *Am J Prev Med* 2017;53:33–41.
13. Ali FRM, Agaku IT, Sharapova SR et al. Onset of Regular Smoking Before Age 21 and Subsequent Nicotine Dependence and Cessation Behavior Among US Adult Smokers. *Prev Chronic Dis* 2020;17:E06.
14. Nian Q, Hardesty JJ, Crespi E et al. Is Maintenance or Switching Between Freebase and Nicotine Salt Liquid Associated with Electronic Nicotine Delivery Systems Dependence? *Subst Use Misuse* 2024;59:1613–9.

Pohjola Minna
Varsinais-Suomen hyvinvointialue